

**Hesap Veren
Şeffaf Devlet İçin**

**GÜN IŞIĞINDA
YÖNETİM**

Herkes için

CHP

CHP.org.tr

Demokrasiler, kamusal kararlara etkin bir biçimde katılan, toplumsal sorunlara duyarlı, iktidarların işlem ve harcamalarından hesap soran, tam ve doğru bilgilendirilmiş yurttaşların omzunda yukselir. Ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınması demokratik seviyeleriyle doğru orantılıdır. Kamu yönetiminde demokratikleşme, saydamlık ve iyi yönetimin uygulanması amacıyla ortaya konulan ilkelerin ortak adıysa gün işığında yönetim ilkesidir. Bu ilke ekonomik ve sosyal kalkınmanın ön koşuludur. CHP, gün işığında yönetim anlayışını kamu yönetimine egemen kılacaktır.

İçindekiler

1-	Kavramsal Çerçeve	4
2-	Türkiye'nin Yönetim Sorunları ve CHP'nin Çözüm Önerileri	6
2.1	Etik.....	7
2.2	Mali Saydamlık.....	8
2.3	Denetim ve Hesap Verme Sorumluluğu.....	9
2.4	Kamu Alım ve Satımları.....	10
2.5	Kamu Sermayeli Şirketler ve Özelleştirmeler	12
2.6	Enerji ve Doğal Kaynaklar.....	14
2.7	Tarım.....	15
2.8	Haberleşme.....	16
2.9	Konut.....	16
2.10	Bağımsız Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar.....	17
2.11	Gümrük ve Dış Ticaret	18
2.12	Vergi.....	19
2.13	Sermaye Piyasaları	19
2.14	Taşeronlaşma.....	20
2.15	Sosyal Yardımlar	21
2.16	Kamuya Yararlı Dernekler	22
2.17	Yerel Yönetimler.....	23
3-	Gün Işığında Yönetim İçin Temel İlkeler.....	25
3.1	Temiz Siyaset	26
3.2	Demokratik ve Katılımcı Yönetim	27
3.3	Sade ve Öngörülebilir Yönetim.....	27
3.4	Adil, Tarafsız ve Tutarlı Kamu Görevlileri.....	28
3.5	Kamu İhalelerinde Tam Rekabet	28
3.6	Yol haritası - AB Müktesebatı	28

I. Kavramsal Çerçeve

Her çağdaş ülkenin temel hedefi yurttaşlarının varlıklı, sağlıklı ve mutlu yaşamasını sağlamaktır. Bu amaçları gerçekleştirmek için ortaya konulan ilkeler ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel, etik ve estetik gelişimini sağlamayı hedefler.

Ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişimi ile yolsuzluklar arasında ters orantılı ve güçlü bir ilişki olduğu bilimsel çalışmalarla ispatlanmıştır. Yolsuzlukların yaygın olduğu ülkelerde en fazla mağdur olan kesim çalışanlar, esnaf ve köylülerdir. Yolsuzluk düzeninde milli ve manevi duygular demir yumruğun kadife eldiveni olarak kullanılır. Emeği sömürülen çalışanlar, yoksullar, korunmaya muhtaçlar ile dürüst yöneticiler, aydınlar ve girişimciler yolsuzluğun yarattığı toplumsal yükü omuzlarında taşır.

İktidar mensuplarının rant karşılığında bazı şirketleri kayırması haksız rekabet yaratır. Piyasa koşullarında yaşaması mümkün olmayan şirket ve işletmeler haksız kazanç sayesinde güçlenir ve sermayenin bu şirketlerin elinde yoğunlaşmasına neden olur. Dolayısıyla yolsuzluk ve kötü yönetim kaynakların haksız biçimde belli kişi ve grupların eline geçmesine neden olur ve gelir dağılımını bozar.

Kamu yönetiminde gün ışığında yönetim anlayışının ön şartı olan şeffaflık, hesap verilebilirlik ve bilgi edinme hakkı gibi temel ilkeler yolsuzluk hastalığının en etkili ilaçlarıdır. Bu amaçla mevcut durumun sebep-sonuç ilişkisi içerisinde iyi analiz edilmesi, ülke ekonomisinin tüm sektörleri ve kurumlarıyla ilgili derin bilgiye sahip olunması, toplumun geniş kesimlerinin desteği ile yol haritasının belirlenmesi ve öngörülen değişikliklerin bir takvim çerçevesinde kararlılıkla uygulanarak sonuçlarının takip edilmesi gerekmektedir.

II. Türkiye'nin Yönetim Sorunları ve CHP'nin Çözüm Önerileri

Türkiye’de yıllardır kamu yönetiminin en önemli sorunu olan yolsuzluklar, AKP döneminde kurumsallaşmış ve çalışma hayatı ile bütünleşmiştir. Bu yapısal sorunun çözümü ancak aşağıda özetlenen anlayışın benimsenmesi ile mümkündür.

2.1- Etik

Etik kavramı, genel kabul görmüş şekliyle, evrensel ahlak kurallarının bütününü ifade eder. Ahlak kuralları toplumdan topluma farklılık gösterebilir ancak, etik kurallar insanı diğer canlılardan ayıran değerler bütünüdür. Her toplumun değer yargılarına uygun olarak, ahlaki kurallar genellikle sevap, günah, ayıp gibi teşvikler veya sosyal yaptırımlar aracılığıyla nesilden nesile aktarılabilmektedir. Ancak, yolsuzluk, hırsızlık, ayrımcılık ve kayırmacılık gibi toplumu içten içe çürüten fiiller, etik değerler ve medeni hukuk sisteminin yerleşik olduğu ülkelerde yasal düzenlemelerle bir takım yaptırımlara bağlanmıştır.

Ülkemizde, 2004 yılında uluslararası kuruluşların telkiniyle çıkarılan Etik Kanunu, CHP’nin uyarı ve girişimlerine rağmen siyasi etik ile ilgili hususları içermeyen yasalasmıştır. En başından eksikliklerle çıkarılan Etik Kanunu, AKP tarafından yayınlanan Uygulama Yönetmeliği ile de etkisiz hale getirilmiştir.

Böyle bir ortamda, yolsuzlukların devletin en yüksek makamlarına ulaştığına yönelik algılamaların artması olağan karşılanmalıdır. Ne yazık ki bu algının oluşması, ancak yurtdışında yürütülen araştırma ve soruşturmaların yine bu ülkelerdeki medya aracılığı ile duyurulması sayesinde olmuştur. Uluslararası şirketlerde rüşvetin Türkiye’de iş yapma alışkanlığının bir parçası olduğu yönünde kanaat oluşmuş ve bu durum hazırlanan raporlara da yansımıştır. Yirmibirinci yüzyıl Türkiye’sinde, kamu ihalelerinden, personel alımına kadar her alanda ayrımcılık ve partizanlık yapılmaktadır. Hukuk dışı uygulamalar meclis çoğunluğuna dayanılarak yasal hale getirilmektedir. Ülkemizde giderek kurumsallaşan yolsuzluklar ve kayırmacılık gibi etik dışı davranışlar, kutsal değerlerin siyasete alet edilmesi ve profesyonelce yönetilen gündem değiştirme teknikleriyle, halkımızın dikkatinden kaçırılmaktadır.

CHP iktidarında;

- Adalet, doğruluk, dürüstlük, tarafsızlık ve sorumluluk gibi etik değerler eğitim ve hukuk sistemimizin temeli haline getirilecektir.
- Milletvekili dokunulmazlıkları kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandırılacak ve tüm seçilmişlerin mal bildirimleri kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.
- Yerel yönetimlerin aldığı kararlarla yaratılan kentsel rantların tüm halkımıza ait olması sağlanacaktır.
- Etik ve bilgi edinme kurulları bağımsızlaştırılacak, bu kurullarda kamu görevlilerinin azınlıkta, sivil toplum temsilcilerinin çoğunlukta olması sağlanacaktır.
- Uluslararası standartlar ve AB müktesebatı ülkemiz kamu yönetiminin çağdaşlaşmasında yol haritası olarak kabul edilecektir.

2.2- Mali Saydamlık

Basit anlamıyla devletin, halktan aldığı kaynakları nereye ve nasıl harcadığını halka doğru biçimde anlatması olarak tanımlanan mali saydamlığın, AKP'nin siyasi ve ekonomik ajandası ile bağdaşmadığı açıktır. Uluslararası kuruluşlara verilen taahhütler çerçevesinde 2003 yılında yasalaştırılan otuz üç maddelik Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun on üç maddesi bilgi edinme hakkının sınırlandırılması ile ilgilidir. Bu sınırlandırmalar ile, yolsuzluk ve suiistimalleri ortaya çıkaracak bilgiler; ticari sır, devlet sırrı veya gizli bilgi gibi gerekçelerle açıklanmamaktadır.

CHP iktidarında;

- Kamu yönetiminde saydamlık ve dürüstlük egemen kılınacaktır. Bu amaçla, kamu gelirlerinin nereye harcandığı işlem bazında kamuoyuna düzenli olarak açıklanacaktır.
- Tek kaynaktan yayınlanan asimetric bilgiyle gerçeklerin saklanmasına müsaade edilmeyecektir. CHP, bilgi edinme hakkını en temel insan haklarından biri olarak görmektedir. Bilgi edinme hakkını sınırlayan ticari sır, devlet sırrı veya gizli bilgi gibi kavramların arkasına sığınarak bilgi edinme hakkının engellenmesine müsaade edilmeyecektir.
- Her isteyen yurttaş kamu kurumlarının işleyişiyle ilgili bilgi alabilecek, belgeleri inceleyebilecek ve bu belgelerden örnek alabilecektir. Bu amaçla her kurumda ayrı fiziki bölümler tahsis edilecek ve ayrı bilgi edinme birimleri kurulacaktır.

- Bilgilerin saklanması sonucunda başta yolsuzluk suçları olmak üzere suçun ve suçlunun gizlenmesine yardım eden kamu görevlilerinin cezalandırılması için özel yasal düzenlemeler yapılacaktır.

2.3- Denetim ve Hesap Verme Sorumluluğu

Kamu sistemini yolsuzluk, israf ve kötü yönetimin olumsuz sonuçlarından koruyabilmek amacıyla kontrol-denetim mekanizmalarının etkin çalışmasının sağlanması şarttır. Hesap verme sorumluluğunun önündeki en önemli engellerden biri olan siyasetçilerin ve bürokratların dokunulmazlıkları kaldırılmamıştır. Son zamanlarda zaman aşımı nedeniyle pek çok suçta suçluların cezasız kaldığına ve bu durumun kamu vicdanını derinden yaraladığına tanık olunmaktadır.

Yasama denetiminin en etkin araçları olan “meclis araştırması”, “meclis soruşturması” ve “gensoru” mekanizmaları AKP meclis grubunun oylarıyla çalıştırılmamıştır. Yolsuzlukları ortaya çıkarmaya yönelik olarak milletvekillerce hükümete yöneltilen yazılı ve sözlü soru önergelerine de genellikle cevap verilmemektedir. TBMM adına denetim yetkisi olan Sayıştay’ın yetkileri sınırlandırılmıştır. Kurumların teftiş ve denetim birimleri “kamu yönetiminde reform çalışmaları” adı altında etkisizleştirilmiş ve raporları sümen altı edilmiştir. Kamu mali yönetimi reformu kapsamında oluşturulan iç denetim birimleri de yolsuzlukları görmezden gelecek şekilde kurgulanmıştır. Dolayısı ile dünya yolsuzluk sıralamasında 60. sırada bulunmamız tesadüf değildir.

CHP iktidarında;

- Yasama, yürütme ve yargının yolsuzluk ve kuralsızlıklarla etkin mücadelesinin önündeki engeller kaldırılacaktır.
- TBMM’de kesin hesap komisyonu kurulacak, bu komisyonun başkanı muhalefet partisinden olacak ve CHP iktidardayken muhalefete hesap verecektir. Denetim sisteminin önleyici, düzeltici ve yönlendirici olması sağlanacaktır.
- Kamu yönetiminde rüşvet ve suiistimal suçu işleyenlerin süratle yargılanıp cezalandırılmaları sağlanacaktır. Yolsuzluk suçlarındaki durdurucu ve bekletici sebepler gözden geçirilecek ve zamanaşımı süreleri uzatılacaktır.
- Başta medya ve sivil toplum örgütleri olmak üzere sivil denetim etkinleştirilecek ve yolsuzlukların açığa çıkarılmasına yardım edenler özendirilecektir.

- TBMM'nin ÷lkedeki rüşvet ve yolsuzluk iddialarının denetlenmesinde etkin rol oynaması sağlanacaktır.
- Milletvekili dokunulmazlığının erdemli ve temiz siyasetin önünde engel oluşturmasına son verilecektir. Anayasa'da gerekli değişiklik yapılarak, milletvekili dokunulmazlığının sadece kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandırılması, diğer faaliyetler ile adi suçlara karşı koruyucu işlevinin kaldırılması öncelikli hedefimiz olacaktır.

2.4- Kamu Alım ve Satımları

4 Ocak 2002 tarihinde çıkarılan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, uluslararası normlara göre hazırlanan ve ihalelerde yolsuzluk yapılmasını zorlaştıran bir yasaydı. AKP döneminde, bu yasadaki yapılan 40'a yakın değişikle kamunun en çok ihale yapan kurumları bu kanun kapsamında çıkartılmış ve yolsuzlukları ortaya çıkarmak için kurulan ihbar, şikayet ve denetim mekanizmaları etkisizleştirilmiştir. Ortaya çıkarılan bazı yolsuzluklar da yasalarda yapılan değişikliklerle kanuna uygun hale getirilmiştir. Rekabetçi olmayan alım yöntemlerinin uygulama alanı genişletilmiştir. AKP döneminde bazı kurumların ihale dahi yapmaksızın bazı şirketlerle doğrudan sözleşme yaptıkları veya işin yapılmasından sonra ihale belgelerini düzenledikleri tespit edilmiştir.

Bu durum, ihalelerin önemli bir bölümünün medya kuruluşları sahiplerine ve iktidara siyasi ve ekonomik destek veren şahıs ve firmalara verilmesini kolaylaştırmıştır. Kamu ihalelerinde siyasal tercihlerin ekonomik tercihlerin önüne geçmesi, kamunun kalitesiz mal ve hizmetleri fahiş fiyatlarla alması sonucunu doğurmuştur.

2003-2010 yılları arasında Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelerin toplam tutarı 377 milyar TL'dir. Bu ihalelerin 116 milyar TL'lik (% 31'i) kısmı eksik rekabet koşulları altında istisnai alım yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Bu durum AB'nin izleme raporlarında da eleştiri olarak dile getirilmiştir.

Bu eleştirilere rağmen, kanun kapsamı dışına çıkarılan kurumlarla ilgili yasal düzenlemeler kasıtlı olarak yapılmayarak bu kurumlar denetimsiz bırakılmıştır. Kapsam dışına çıkarılan kurumlar kendi ihale mevzuatlarını kendileri oluşturmaktadır. Bu kurumlar aynı zamanda yaptıkları ihalelerle ilgili ihbar ve şikayetleri de kendileri incelemekte, böylece yolsuzluklara karşı en önemli kontrol mekanizması olan görevlerin ayrılığı ilkesi yok edilmektedir.

AKP, enerji ve ulaştırma gibi sektörleri ilgilendiren büyük kamu ihalelerini uluslararası anlaşmalar yoluyla kamu ihale mevzuatı kapsamı dışına çıkarmıştır. Kırtasiye alımları gibi küçük ve önemsiz alımlarda kullanılması gereken doğrudan temin yöntemine benzer yöntemlerle seçilen şirketlerle sözleşme imzalanarak ülkemiz gelecekte önemli taahhütler altına sokulmuştur. Yapılan bu sözleşmeler TBMM’de onaylatılarak meclis bir çeşit ihale komisyonu haline getirilmiştir.

Yasal değişikliklerle başta denetim yetkileri olmak üzere birçok yetkisi tırpanlanan Kamu İhale Kurumu (KİK) bağımsızlığını tamamen yitirmiş ve siyasi baskı altında aynı konuda farklı kararlar vermiştir. KİK’in elektronik kayıtları bazı şirketleri korumak amacıyla değiştirilmiş ve gizlenmiştir.

CHP iktidarında;

- Başta 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu olmak üzere kamu alım ve satımlarını düzenleyen tüm mevzuatımız AB müktesebatına ve uluslararası standartlara uygun hale getirilecektir.
- Kamu ihalelerinde tam rekabet ve saydamlık sağlanacaktır.
- Kamu ihale disiplini dışına taşınarak yolsuzluklara konu olan istisnai alımlar yeniden düzenlenecek, kapsamı daraltılacak ve uygulamalar yakından takip edilecektir.
- Yasal dayanağı olmaksızın kamu kaynağı harcanmasına müsaade edilmeyecektir.
- İhbar ve şikayet mekanizması uluslararası uygulamalara paralel olarak yeniden düzenlenerek etkinleştirilecektir.
- KİK’in tarafsızlığı ve bağımsızlığı önündeki yasal engeller kaldırılacaktır. Kamu ihalelerinde görevlerin ayrılığı ilkesi tam olarak uygulanacak, ihaleyi yapanlarla, iddia ve şikayetleri inceleyenler ayrıştırılacaktır.
- Kamunun enerji ve ulaştırma ile ilgili büyük alımlarında ihaleden kaçınmak için uluslararası anlaşma yapılarak TBMM’yi ihale komisyonu haline getiren uygulamalara son verilecektir.

2.5- Kamu Sermayeli Şirketler ve Özelleştirmeler

Ekonomide etkinlik ve verimliliği artırmak amacıyla yapılması gereken özelleştirmeler, kasıtlı uygulamalarla kamu mallarının heba edilmesine yol açmıştır. Özelleştirme ihalelerinde kamu varlıklarının değerinin düşük gösterilerek rant yaratılması ve bu rantların satış ve devirlerden hemen sonra haksız kazançta dönüşmesi kamu vicdanını yaralamaktadır. Özelleştirilen kuruluşların, ihaleler öncesinde hazırlanan değerlendirme raporlarının kamuoyuna açıklanmasıyla ilgili kanun hükmü 2005 yılında değiştirilerek işlevsiz hale getirilmiştir.

Dünyadaki uygulamaların aksine, işgücü uyumu sağlanmadan yapılan ilkesiz özelleştirmeler işçi kıyımına dönüşmüştür. Bu durum başta Telekom, Tekel ve Şeker Fabrikaları'nın çalışanları ile aileleri üzerinde ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan yıkıcı etkiler yaratmıştır.

Özelleştirmelerin yapıldığı sektörlerin çoğunda rekabet sağlanamamış, fiyatlar düşmemiş, kurumların ödediği vergiler azalmış, hizmet kalitesi yükselmemiştir. Sadece eskiden kamuda bulunan doğal tekel rantları iktidara yakın firmaların eline geçmiştir.

Örneğin, Telekom özelleştirilmesinde yapılan hata ve suiistimler sonucunda, ülkemizin en stratejik kurumlarından biri yabancı bir şirketin eline geçmiştir. İhalede yolsuzluk niteliği taşıyacak biçimde Telekom'a özelleştirme sonrası sağlanan vergi ve tarife avantajlarına ve göz yumulan işçi kıyımına rağmen, başta telefon ve internet olmak üzere iletişim hizmetlerinin fiyatı yükselmiş, hizmete ulaşım ve kalite artmamıştır. Telekom'a sağlanan tüm avantajlara rağmen şirketin pazar payı, karı ve ödediği vergi reel olarak düşmüştür. İmtiyaz sözleşmesine aykırı olarak tarife artışlarına ve gayrimenkul satışlarına göz yumulmuştur. Telekom yönetim kurulunda Hazine'yi temsilen bulunan üyeler Hazine aleyhine alınan birçok kararı onaylamıştır.

KİT'lerin yönetim ve denetim kurullarına yapılan siyasi atamaların da etkisiyle, KİT'lerin üretime yönelik mal ve hizmet alımları kamu ihale sistemi dışında sürekli aynı firmalara yönlendirilmiştir. Önceden kamu işçileri eliyle görülen işler, hizmet ihalesi adı altında, işçi haklarını yok sayan bir anlayışla taşeron firmalara verilmiştir. Bölgesel kalkınma ve sektörel dengelerin sağlanması açısından son derece önemli olan bazı kamu işletmeleri bütçeye gelir sağlamak amacıyla satılmıştır.

CHP kamu girişimciliğine veya özelleştirmeye ideolojik olarak bakmamaktadır. Özelleştirme veya kamu girişimciliği ekonominin koşul ve ihtiyacına, ilgili sektörün ve kuruluşun niteliğine göre kullanılması gereken araçlardır. Rekabet ortamının sağlandığı ve düzenleyici olarak kamu girişimciliğine gerek olmayan alanlarda özelleştirmelere devam edilecektir. Özelleştirmeler, kamu girişimlerinin tasfiye aracı ve kamu finansman kaynağı olarak da görülmemelidir.

CHP iktidarında;

- Özelleştirme ihaleleri şeffaf olacak ve değerlendirme raporlarının açıklanmaması uygulamasına son verilecektir.
- Alıcı tarafından verilen taahhütler özelleştirme sonrasında yakından takip edilecektir.
- Telekom'un ilkesiz ve kalitesiz özelleştirilmesi ve özelleştirme sonrası denetlenmemesi sonucunda ortaya çıkan kamu zararları özellikle mercek altına alınacaktır.
- Kamu sermayeli şirketler bölgesel kalkınma ve sektörel öncelikler dikkate alınarak yeniden yapılandırılacak ve yönetim kurulları siyasi baskıdan kurtarılarak profesyonelleştirilecektir.
- İhale işlemlerinin rekabetçi bir ortamda ve saydam bir biçimde yapılması esas olacaktır.

2.6- Enerji ve Doğal Kaynaklar

Enerji sektörünün serbestleştirilmesi ve rekabete açılması adı altında elektrik ve doğal gaz şirketlerinin özelleştirilmesinde, tüketiciyi ve çalışanları koruma anlayışından uzak özelleştirme stratejileri, orta ve uzun vadede ekonomimize önemli zararlar verecek niteliktedir. Enerji ve doğal gaz alım anlaşmaları kamuoyundan gizlenmiştir. Doğalgaz depolama tesisleri yapılmadığı için al yada öde anlaşmaları ile kamu zarar ettirilmiştir. Uluslararası enerji anlaşmalarında AKP'ye yakın bir şirket ön plana çıkarılmıştır.

Başta kömür, alüminyum, bakır ve altın gibi yeraltı kaynaklarının orta ve uzun vadeli işletme hakları, rekabetçi olmayan ihaleler sonucunda AKP'ye yakın firmalara verildiği gibi, bu firmaların faaliyetleri de denetlenmemiştir. Başta altın olmak üzere Türkiye'nin doğal kaynaklarının yurt dışına kaçırılmasına, bu kaçakçılık dolayısıyla vergi teşviklerinden yararlanılmasına ve kara para aklanmasına göz yumulmuş ve açılan soruşturmaların üstü kapatılmıştır. Kömür ve asfalt madenleri ihalesiz olarak kiralanmıştır. Kiralanan madenlerden alınması gereken devlet hakkı ve hissesi takip edilmemiş ve bu kamu alacakları af kanunu kapsamına alınmıştır. Bir taraftan petrol ürünlerinden alınan yüksek vergiler girdi fiyatlarını yükseltirken, diğer taraftan da engellenemeyen akaryakıt kaçakçılığı nedeniyle kamu önemli bir gelir kaybına uğramıştır.

CHP iktidarında;

- Enerji sektörü özelleştirmelerinde tüketicinin korunması ilke edinilecektir. Bu alanda yapılacak her türlü özelleştirmede rekabetin sağlanması esas olacak ve enerji açığı ülkemiz için bir risk unsuru olmaktan çıkarılacaktır.
- Doğalgaz depolama tesisleri hızla yapılacaktır.
- Uluslararası enerji anlaşmaları şeffaflaştırılacak ve milli menfaatler ön plana çıkarılacaktır.
- Doğal kaynak ve madenlerimizin kiralanması ve işletme hakkı devirlerine ilişkin işlemler ve Türkiye'de yapılan birçok yolsuzluktan elde edilen gelirlerin aklanma mekanizması olarak kullanıldığından şüphe edilen altın kaçakçılığı ve kara para aklanması konuları mercek altına alınacaktır.

2.7- Tarım

Tarım politikalarında yapılan hatalar sonucunda et, buğday, mısır ve pirinç gibi temel gıda maddelerinin fiyatlarında meydana gelen dalgalanmalar, iktidara yakın firmalara rant aktarmak için fırsata dönüştürülmüştür. Tarım piyasalarında regülasyonu sağlamakla görevli TMO ve EBK varlık sebeplerinin aksine, temel gıda maddelerindeki fiyat spekülasyonları ve rekabetçi olmayan alım-satım işlemleri ile AKP'ye yakın firmalara kaynak aktarma işlemlerine alet olunduğu görüntüsü vermişlerdir. Tarım ürünlerinin arz-talep dengesini sağlama gerekçesiyle yapılan tarım ürünleri ithal ve ihracı rekabetçi olmayan ihalelerle sürekli aynı firmalardan yapılmış, deniz taşımaları sürekli aynı gemicilik firmasına verilmiştir. Global tarım şirketlerinden rekabetçi olmayan ihalelerle ürün alınarak çiftçimizin ürün değeri düşürülmüş ve bu şirketler bazı yerli gıda şirketleriyle ve kamu görevlileriyle işbirliği içerisinde hareket etmiştir. Bu durum karşısında, geniş halk kitlelerini ilgilendiren taban fiyatlar, olması gerekenden daha düşük seviyede kalmış, buna rağmen ortaya çıkan yüksek görev zararları Hazine'nin finansman dengesini bozmuştur. Kırsal kalkınmada AB'ye uyum konusunda başarısız olunmuştur.

CHP iktidarında;

- Çiftçimizin emeğini sömüren ithalata dayalı tarım politikalarına son verilecektir.
- İthalatın zorunlu olduğu hallerde imtiyaz ve kayırmacılık olmasına müsaade edilmeyecektir. Böylece tarım ve gıda sektörü hedeflerini giderek daha güçlü bir şekilde karşılayan yapı, aynı zamanda AB normlarına uygun, kırsal kalkınmanın sürükleyici gücü niteliğine dönüştürülerek bölgesel dengesizliklerin azaltılmasında rol oynayacaktır.
- CHP iktidarında bilinçli sulu tarım uygulamaları yaygınlaştırılacak ve tarımsal girdi fiyatları düşürülecektir.
- Başta TMO ve EBK olmak üzere tarım KİT'lerinin rekabetçi olmayan ihaleleri ve dış ticaret işlemleri mercek altına alınacaktır.

2.8- Haberleşme

Telekomünikasyon sektöründe kamusal yararı gözetecek ve sektörün beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde rekabeti sağlayıcı bir düzenleme ve denetleme ortamı sağlanamamıştır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun, Telekom'la ilgili yanlış ve taraflı kararları sonucunda başta telefon ve internet olmak üzere iletişim hizmetlerinin fiyatı düşürülemediği, gerekli yatırımlar yapılmadığı için hizmete ulaşım ve kalite yükseltilememiştir.

AKP döneminde özel hayatın gizliliği ve iletişim özgürlüğü yapılan yasa dışı dinlemeler sonucunda yok edilmiştir.

CHP iktidarında;

- Bilgi Teknolojileri Kurumu Başkanlığı'nın faaliyetleri kişi hak ve özgürlüklerini korumak amacıyla etkin bir biçimde denetlenecektir. Bu kurum, ülkenin iletişim altyapısında fiyatların düşmesini, kalitenin, rekabetin ve ulaşılabilirliğin artmasını sağlayacak şekilde bağımsız ve tarafsız olarak yeniden yapılandırılacaktır.
- Özel hayatın gizliliği korunacak, yasa dışı dinlemelere son verilecek ve sorumlular cezalandırılacaktır.

2.9- Konut

AKP döneminde yoksul ailelere konut edindirmek amacıyla faaliyet göstermesi gereken TOKİ, kamunun kıymetli arsalarını yandaş firmalara rant olarak aktaran bir kurum haline getirilmiştir. Arsa Karşılığı Gelir Ortaklığı Modeli adı altında kamu ihale disiplini dışında yapılan ihalelerin büyük bir kısmı birkaç inşaat şirketi arasında bölüştürülmüştür. TOKİ, finansal ve kurumsal kaynaklarının büyük bir kısmını lüks konut yapımına harcamıştır. Konut Edindirme Yardımı hesabının imkanlarıyla büyükşehirlerin en kıymetli bölgelerinden alınan kamu arsaları, yine kamu ihale sistemi dışında birkaç emlak şirketi aracılığıyla piyasa değerlerinin çok altında yandaş şirketlere satılmıştır. Bu satışlar karşılığında araçlara fahiş ücretler ödenmiştir. TOKİ, kamudan aktarılan yüksek miktarda kaynaklara, halka yüksek fiyatlarla satılan konutlardan elde edilen gelirlere ve bedelsiz arsa tahsislerine rağmen, yolsuzluklar ve plansız yatırımlar sonucunda finansal krize girmiş, elinde kalan konutları satamaz hale gelmiştir. TOKİ yönetiminin rant yaratma motivasyonu ile büyük şehirlerde yaptığı konutlar kentleşme sorunlarını artırmış, kent estetiğini

bozmuş ve inşaat sektöründe yarattığı dışlama etkisiyle sektöre önemli zararlar vermiştir.

CHP iktidarında;

- TOKİ'nin üst gelir gruplarına yönelik lüks konut yapmasına son verilecek ve bu alanda özel sektörle rekabet edilmeyecektir.
- TOKİ'nin kurumsal ve finansal kaynakları düşük gelirli yurttaşlarımız için konut yapımına harcanacaktır.
- TOKİ'de yapılan yolsuzluklar mercek altına alınacak, Arsa Karşılığı Gelir Ortaklığı Modeli altında yasal dayanağı olmadan kullanılan kamu arsalarında kıymet farkı tespit edilmesi halinde farklar bu firmalardan tahsil edilecektir.
- İhale şartlarına uyulmaması nedeniyle, konut alan vatandaşlarımızı mağdur eden eksiklikler tespit edilecek, bu eksiklikler yapımcı firmalara tamamlattırılacaktır.
- TOKİ'nin kamu ihale mevzuatı dışına çıkarılan yapım işleri, kanun kapsamı içerisine alınacak ve faaliyetleri saydamlaştırılacaktır.

2.10- Bağımsız Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar

Uluslararası standartlara ve en iyi örneklere uygun olarak, temel hak ve özgürlükler ile piyasa mekanizmalarının daha düzenli işleyişini sağlama ve güvence altına almak amacıyla kurulan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Kamu İhale Kurumu (KİK) gibi bağımsız olması gereken düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar siyasete tam bağımlı hale getirilmişlerdir. Bazı kurumlarda ilgili sektör temsilcileri ile etik dışı çıkar birliktelikleri, bağımsızlık ve tarafsızlığı ortadan kaldıracak yakınlıklar ve hediye kabulleri alışkanlık haline gelmiştir. Bu kurumların içine düştükleri yönetsel bozulmalar düzenledikleri sektörlerde rekabeti ortadan kaldırmaya başlamış, bu durum fiyatların yükselmesi, haksız kazanç elde edilmesi ve hizmetin kalitesizleşmesine yol açmıştır.

CHP iktidarında;

- Düzenleyici ve denetleyici kuruluşların bağımsızlığının önündeki engellerin kaldırılması, diğer kamu kuruluşlarıyla uyumlu, etkin ve verimli çalışması sağlanacaktır.
- Kurul üyelerinin ikinci kez göreve seçilmeleri gibi bağımsızlığı gölgeleyecek uygulamalara son verilecektir. Bu kurumların faaliyetleri şeffaflaştırılacak ve hesap verebilir hale getirilecektir. Bu sayede düzenledikleri alanlarda tarafsız olmaları sağlanacaktır.
- Kamu yararına rekabetin sağlanması, fiyatların düşmesi, hizmet kalitesinin ve ulaşılabilirliğinin artması düzenleyici ve denetleyici kurulların temel hedefleri olacaktır.

2.11- Gümrük ve Dış Ticaret

Gümrük yönetiminde kronik hale gelen yolsuzluk sorunu, AKP döneminde ağırlaşarak devam etmiştir. Buna ilave olarak, büyük yolsuzluklar mevzuat değişiklikleri ile yapılar hale gelmiştir. Ülkenin ithalat politikaları AKP'ye yakın şirketlerin çıkarlarına uygun olarak düzenlenmeye başlanmış, bir gecelik düzenlemelerle bazı şirketler zengin edilmiştir. Kotaya ve ön izne bağlı tarım ürünleri ithalatında firmalar arasında ayrımcılık yapılmıştır. Gümrük yönetiminde artan bozulmalar, dahilde işleme rejimi kapsamında gerçekleştirilen suiistimaller ve düşük kur politikası ihracatçılarımızı küresel piyasalarda rekabet edemez durumda bırakmış, ülkemiz ithal mal cenneti haline gelmiş, bu durum yerli üretimin çökmesine neden olmuştur.

CHP iktidarında;

- Gümrüklerdeki yolsuzluklar ve kötü yönetim, yüzyüze ilişkileri en aza indiren bilgi teknolojilerine ve sonradan kontrollere ağırlık verilmesi ve beyana dayalı sisteme geçilmesiyle ortadan kaldırılacaktır.
- İhracatçılarımızı destek amacıyla ayrılan teşvik unsurlarının haksız kullanılmasına yol açan hayali ihracat ve yerli üreticilerimize karşı haksız rekabet eden ithalat kaçakçılarını karşı etkin ve kararlı mücadele edilecektir.
- Dahilde işleme, antrepo ve depo yönetimi mevzuatı ve uygulamaları gözden geçirilecek, bunların yol açtığı kayıp ve kaçaklarla etkin bir şekilde mücadele edilecektir.

2.12- Vergi

Kamu harcamalarını finanse etmek amacıyla, kişi ve kurumların faaliyet ve gelirlerinden adil olarak alınması gereken vergiler, AKP döneminde şirketler üzerinde baskı ve tehdit aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Vergi adaleti bozulmuş ve dolaylı vergilerin bütün içindeki payı artmıştır. AKP'nin kayırmacı vergi politikalarının bir gereği olarak vergide kayıp-kaçak oranlarını düşürmek için çaba gösterilmemiş, vergi mevzuatı basit, şeffaf ve öngörülebilir hale getirilmemiştir. Ekonomik ve finansal krizler altında ezilen ve vergilerini ödeyemeyen küçük esnaf ve KOBİ'ler öne sürülerek, yandaş firmaları vergiden kurtarmak ve yolsuzlukları aklamak amacıyla çıkarılan af yasaları, vergi yönetimini ve kamu vicdanını yaralamıştır. Kamu yararına çalışan dernek statüsünün, bazı dernek ve şirketlerce vergi kaçırma aracı olarak kullanılmasına göz yumulmuştur.

CHP iktidarında;

- Büyümeyi destekleyen, kayıt dışılığı önleyen, mükellef dostu, adaletli ve çağdaş bir vergi düzeni için Vergi Reformu gerçekleştirilecek ve kararlılıkla uygulanacaktır.
- Vergi incelemeleri riske dayalı olarak yapılacak ve baskı aracı olarak kullanılmayacaktır.
- Adil, sürdürülebilir, halkta adalet ve güven duygusu yaratan, etkin ve basit bir vergi sistemi oluşturulacak, "az kazanandan az, çok kazanandan çok" vergi alınacaktır.
- Rekabet gücü kaybına yol açan makro politikaların düzeltilmesinin yanında vergi, sosyal güvenlik ve işgücü piyasası düzenlemeleri, bir bütünlük içinde ele alınarak kayıt dışılıkla mücadele edilecektir.
- Vergiden kaçınma ve vergi kaçırma aracı haline getirilen istisna ve muafiyetler yeniden düzenlenerek nesnel koşullara bağlanacaktır.

2.13- Sermaye Piyasaları

Yatırımların temel finansman kaynağı olan tasarrufları ülke ekonomisine kazandırma ve yatırım araçlarının sahipliğini geniş kitlelere yayma fonksiyonu olan sermaye piyasaları yeterli büyüme sağlanamadığı ve kamunun yüksek borçlanma gereği düşürülemediği için gelişmemektedir. Sermaye piyasalarında önemli işlevi olan kamuoyunu aydınlatma platformuna yapılan bildirimlerin tam, doğru ve zamanında olması

denetlenmediğinden ve piyasada oluşan bilgi asimetrisi, dışsallıklar ve piyasayı belirleme gücü kontrol edilemediğinden küçük tasarruf sahiplerinin fonları manipülasyonlar ve spekülatif işlemlerle eritilmektedir. En son 1999 yılında kapsamlı değiştirilen Sermaye Piyasası Kanunu tüm hazırlıkların tamamlanmış olmasına ve gelişen sermaye piyasalarının yarattığı acil ihtiyaca rağmen yasalaştırılmamıştır. Mevcut yasanın değiştirilmemesi dolayısıyla özellikle yatırım fonlarında örtülü kazanç dağıtımı, izinsiz halka arzlar karşısında yasanın yetersiz kalması, yatırımcıları koruma fonu ve çağrı sistemine ilişkin eksiklikler sermaye piyasalarında manipülasyon yapılmasını kolaylaştırmaktadır.

CHP iktidarında;

- Sermaye piyasalarının hukuki çerçevesi AB normlarına uygun olarak yenilenecek ve sermaye piyasalarının derinleşmesi hedef alınacaktır.
- Kamuoyunu aydınlatma platformuna yapılan bildirimlerin kapsam ve içeriği yakından takip edilecektir.
- Tek kaynaktan asimetrik bilgi yayılması sonucunda tasarruf sahiplerinin zarar görmesi engellenecektir.
- Sermaye Piyasası Kanunu sermaye piyasalarının yarattığı acil ihtiyaca uygun olarak değiştirilecektir.
- İMKB'nin güçlenmesi ve sermaye piyasalarına olan güvenin artırılması, sermayenin tabana yayılmasının hızlandırılması amacıyla düzenleyici ve denetleyici çerçevenin güçlendirilmesi sağlanacaktır.

2.14- Taşeronlaşma

Ülkemizde, 2002 yılından itibaren, başta temizlik ve güvenlik olmak üzere, eskiden kamu işçileri eliyle görülen işler, hizmet ihalesi adı altında özel sektörden satın alınmaya başlanmıştır. Sendikal hakların kurumsallaştığı batı ülkelerinde uygulanan bu model, ülkemizde emek sömürsünün ve yolsuzluğun kaynağı haline gelmiştir. Yapılan yasal düzenlemeler ve fiili uygulamalarla, eksik rekabet ortamında gerçekleşen hizmet ihaleleri, sürekli aynı firmalara verilmiştir. Sözleşmelerde belirtilen işçi ve ekipmanın çok altında işçi çalıştırılmasına ve ekipman kullanılmasına göz yumulmaktadır. Şirketler de bu eksikliği işçileri aşırı çalıştırarak kapatmaya çalışmaktadır. İşçilerin siyasal tercihleri, işe alınma veya işten çıkarılmalarında en önemli belirleyici olmaktadır. Bazı örneklerden anlaşıldığı kadarıyla, taşeronlara işçi başına yaklaşık

1500 TL ödenirken, taşeronlar işçilere yaklaşık 650 TL asgari ücret ödenmekte ve taşeron şirketlere önemli miktarda haksız kazanç transferi sağlanmaktadır. Taşeronların, maliyetlerini yükselten kıdem tazminatı gibi yükümlülüklerden kurtulmak amacıyla başvurduğu usulsüzlükleri engelleyecek kurumsal mekanizmalar yok edilmiştir. Başta kömür-maden sektörü olmak üzere, hizmet satın alan şirketlerin işçi güvenliğini sağlamadan faaliyet göstermeleri sonucunda ortaya çıkan kazalarda yüzlerce işçi hayatını kaybetmiştir.

CHP iktidarında;

- Yıllardır emeği sömürülen taşeron işçileri, başta sendikal hakları olmak üzere, bütün haklarına kavuşacak ve kamu işçisi olarak istihdam edileceklerdir.
- Hizmet ihalelerinde kural haline gelen istisnai alım yöntemlerine son verilecektir.
- Kamunun hizmet alım ihalelerinde aile sigortası programına kayıtlı yoksulların istihdam edilmesi özendirilecektir.
- Özel sektörün aile sigortası programına kayıtlı yoksulları istihdam etmesi halinde bölgesel özellikler dikkate alınarak belirli bir süre sosyal güvenlik primi ve istihdam vergileri devlet tarafından karşılanacaktır. Bu sayede istihdam piyasalarında kayıt dışılık azaltılırken yoksullukla etkin mücadele edilecektir.

2.15- Sosyal Yardımlar

Türkiye’de yoksullara ve korunmaya muhtaçlara yönelik kamu kaynakları, 18 değişik kurum tarafından yönetilmektedir. Yardım dağıtan kuruluşların temizlik, güvenlik, makam aracı, şoför, sekreter ve temsil giderleri gibi genel yönetim harcamaları sosyal yardımları önemli ölçüde yoksullara ulaşmadan buharlaştırmaktadır. Yolsuzluklar, kötü yönetim, ayrımcılık ve partizanlık bu durumun temel sebebidir. Yoksullukla mücadele konusunda nakdi yardımların her anlamda aynı yardımlardan üstün olduğu bilinmesine rağmen aynı yardımlara devam edilmektedir. Yoksullara aynı yardım olarak dağıtılan kömür ve gıda yardımları ile ilgili mal alım ihalelerine fesat karıştırılarak kamu kaynaklarının iktidara yakın şirketlere aktarıldığı denetim raporlarıyla tespit edilmiştir.

CHP iktidarında;

- Sosyal yardımlar sosyal devlet ilkesinin gereği bir hak olarak kabul edilecektir.
- Mevcut durumda, on sekiz farklı kuruluş tarafından yürütülen sosyal yardım uygulamaları tek çatı altında birleştirilecektir.
- Sosyal yardımlarda aynı yardımlar yerine aile sigortası kapsamında nakdi yardımlar tercih edilecektir. Sosyal yardımlarda bürokratik engeller kaldırılacaktır. Sosyal yardımların koordinasyonu amacıyla sosyal veri sistemi oluşturulacak bu sayede önemli miktarda kaynak tasarrufu sağlanacaktır.
- AKP döneminde yapılan sosyal yardımlar sırasında gerçekleştirilen ihale yolsuzlukları mercek altına alınacaktır.

2.16- Kamuya Yararlı Dernekler

Sivil toplum örgütleri, demokratik ülkelerin siyasal ve sosyal gelişiminin önemli unsurlarından biridir. Türkiye’de kamu yararına çalışan derneklerle ilgili keyfi yönetime ve ayrımcılığa yol açan bir politikasızlık ve ilkesizlik mevcuttur. Kamu yararının ne olduğu ve kamu yararına çalışan derneklerin nasıl seçileceği net olarak belirlenmemiştir. Siyasal iktidar, kamu yararına çalışan derneklere tanınan ayrıcalıkların kullanılması konusunda adil davranmamıştır. Bazı dernekler genel yapı içerisinde daha ayrıcalıklı bir konuma getirilmişlerdir. İktidarın, yolsuzluk yaptığı mahkeme kararıyla tespit edilmiş Deniz Feneri (E.V.) Derneği ile ilgili kayırmacı tavrına karşın, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği’ne karşı uygulanan baskı, bu ayrımcılığın somut bir örneğidir. Yoksullukla mücadele için kurulduğu söylenen bazı dernekler, gelirlerinin çok azını yoksullara aktarırken, bu gelirlerinin önemli bir bölümünü ağırlıklı olarak ticari faaliyetlere ve başta yönetici ücretleri olmak üzere genel giderlere harcamıştır. Özellikle son dönemde öne çıkarılan bazı dernekler, kendilerine tanınan vergi avantajlarını amaçları dışında kamu gelirlerinin azalması ile sonuçlanacak usulsüz işlemlerle bazı şirketlerin matrah azaltmasında kullanmıştır. Kamuoyunda toplanan bağış ve yardımların siyasal amaçlarla kullanıldığı yönünde güçlü bir öngörü mevcuttur. Kurulan bazı derneklere üyelik, kamu rantlarından pay almak için fiili ön koşul haline gelmiştir. Bazı belediyeler, kamu kaynaklarını paravan şirketler kullanarak, rekabetçi olmayan (istisna-pazarlık usulü) hizmet alım ihaleleriyle bu derneklere aktarmıştır.

CHP iktidarında;

- Dünyada üçüncü sektör olarak kabul edilen sivil toplum örgütlerinin önemli bir bileşeni olan kamuya yararlı dernekler ayrıma tabi tutulmaksızın desteklenecektir.
- Kamu yararı net olarak tanımlanacaktır. Ancak bu derneklerin faaliyetleri saydamlaştırılacak vergi kaçakçılığı aracı olmalarına ve topladıkları yardımlarda yolsuzluk yapmalarına müsaade edilmeyecektir. Bu amaçla derneklerin mali denetimi etkinleştirilecektir.

2.17- Yerel Yönetimler

AKP, demokratikleşmenin ve modernleşmenin en önemli kurumları olan yerel yönetimler arasında açıkça partizan ayrımcılık yapmaktadır. Muhalif partilerin yönetimindeki belediyeler denetim baskısı altında tutulurken AKP yönetimindeki belediyelerde belgeleriyle ortaya koyulan yolsuzluklar ört bas edilmektedir.

Belediyelerde siyasal rant dağıtımının önemli bir kısmı belediye iktisadi teşebbüsleri üzerinden yapılmaktadır. Yapılan açık ihalelerin büyük bir kısmı da yine belediyeye ait şirketlere verilmiştir. Belediye şirketleri aldıkları bu ihaleleri kamu ihale disiplini dışında siyasal tercihlerle seçilen taşeronlara vermiştir. KİK kayıtlarının incelenmesinden AKP'li belediyelerin tek merkezden yönlendirildiği izlenimi uyandıracak şekilde, özellikle hizmet ihalelerinde 8-10 şirketi tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Kamu ihale mevzuatında bu tercihi kolaylaştırmak amacıyla birçok değişiklik yapılmıştır.

AKP yönetimindeki belediyelerin ihaleleri incelendiğinde ihalelerin önemli bir kısmının istisnai alım yöntemleri kullanılarak iktidara yakınlığıyla bilinen 40 civarında şirketten yapıldığı anlaşılmaktadır. Özellikle İstanbul Büyükşehir Belediyesi istisnai ihale yöntemlerini kullanarak iktidara yakın medya kuruluşlarına kaynak aktarmaktadır. İmar planları değişiklikleriyle kıymetlendirilen arsa ve araziler sayesinde rant yaratılmasına dayalı politikalar sonucunda başta trafik olmak üzere kentleşme sorunları giderek ağırlaşmıştır.

CHP'nin yerel yönetim vizyonunun odağında insan merkezli, katılımcı, çoğulcu, etkin, demokratik, hesap veren, şeffaf, bilgi edinme hakkına saygılı, çağdaş yerel yönetim anlayışı vardır.

CHP iktidarında;

- Belediyeler arasında ayrımcılık yapılmayacaktır.
- Belediye şirketlerinin belediye ihalelerine girerek ihale mevzuatı dışında alım yapmalarına müsaade edilmeyecektir.
- Kentlerde oluşan değer artışları, saydam bir çalışma ile oluşturulacak kaynağa dönüştürülerek Kentleşme Fonu'na aktarılacaktır.
- Çeşitli imar uygulamaları sonucu değer artışlarından alınacak paylardan oluşan bu fon kentte yaşayanların hizmetine sunulmak üzere kullanılacaktır.
- Gün ışığında yönetim anlayışının bir gereği olarak başta belediye iktisadi teşebbüslerinin faaliyetleri olmak üzere bütün belediye faaliyetleri aydınlatılacaktır.
- Merkezi hükümet kuruluşlarının belediyeler arasında ayrımcılık yapmasına kesinlikle izin verilmeyecek ve bu tarafsızlık hali yasalarla güvence altına alınacaktır.

III. Gün Işığında Yönetim İçin Temel İlkeler

3.1. Temiz Siyaset

Milletvekillerinin bağımsızlığını korumak amacıyla getirilen yasama dokunulmazlığı adli suçlardan kurtulma zırhına dönüştürülmüştür. Bu nedenle milletvekili dokunulmazlıkları, kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandırılacaktır.

Milletvekillerinin bağımsızlık ve tarafsızlıklarını gölgeleyen nüfuz ticareti, iş takipçiliği ve aracılık gibi çıkar çatışmalarını ortadan kaldıracak Siyasi Etik Yasası çıkarılacaktır. Milletvekillerinin ve kamu yöneticilerinin mal bildirimlerinin internet ortamında kamuoyunun bilgisine sunulması sağlanacaktır.

Demokrasilerin vazgeçilmez unsuru olan muhalefet partilerinin iktidarın hesap ve işlemlerinin denetlenmesinde ve halkın doğru bilgilendirilmesinde çok önemli görev ve sorumlulukları vardır. İktidarımızda, muhalefetin denetimini etkinleştirmek amacıyla Parlamentoda, başkanlığını muhalefetten bir üyenin yapacağı Kesin Hesap Komisyonu kurulacaktır.

Siyasetin finansmanını şeffaf hale getirmek amacıyla siyasal partilerin bütün hesap ve mali işlemlerinin tam ve doğru olarak kamuoyunun bilgisine ve denetimine açılması sağlanacaktır.

Son yıllarda artan hukuk dışı uygulamalar ve ayrımcılık sonucunda toplumun etik değerlerinde yaratılan erozyon, yolsuzlukların iyice yaygınlaşmasına ve kanıksanmasına yol açmıştır. Etik değerlerini yitiren toplumların varlığı, bağımsızlığı ve bütünlüğü tehlikeye girer. Bu nedenle; adalet, doğruluk, dürüstlük, tarafsızlık ve sorumluluk gibi etik değerler eğitim sistemimizin temeli haline getirilecektir.

“Medya-Ticaret-Siyaset” arasındaki menfaat düzeni kaldırılacak, medya kuruluşu sahiplerinin kamunun düzenleyici ve denetleyici olduğu alanlarda imtiyaz ve ihale alması engellenecektir. Basın kuruluşlarının, kamusal rantları ele geçirmek için araç olarak kullanılmasına müsaade edilmeyecektir.

AB yükümlülüklerini yerine getirmek amacıyla çıkarılan etik ve bilgi edinme kanunları keyfi uygulamalara yol açan istisna ve sınırlamalarla uygulanamaz hale getirilmiştir. Bu kanunlarda keyfi uygulamalara yol açan istisnalar kaldırılacak ve “... ticari sır, devlet sırrı, gizli bilgi ve

açıklanmasında sakınca olan bilgi...” gibi kavram ve tanımlara sığınarak yolsuzlukların gizlenmesine izin verilmeyecektir. Etik ve bilgi edinme kurulları bağımsızlaştırılacak, bu kurullarda kamu görevlilerinin azınlıkta, sivil toplum temsilcilerinin çoğunlukta olması sağlanacaktır.

3.2. Demokratik ve Katılımcı Yönetim

Demokratik ve çağdaş ülkelerde olduğu gibi halkın kamu politikaları ve yönetimi üzerinde söz sahibi olması sağlanacaktır. Kamu kurumlarının toplantılarına ilgili sivil toplum örgütlerinin izleyici olarak katılmaları mümkün kılınacaktır. Bu toplantılara ilişkin tutanakların yayınlanması sağlanacaktır.

Kamu yönetiminde, yardım yapılan muhtaç vatandaş kavramı yerine, yasalarla hakları korunan hak sahibi vatandaş kavramı esas alınacaktır. Yurttaşı ayağına çağırın ve yurttaşın beyanına güvenmeyen kamu yönetimi anlayışından, zorunlu haller dışında internet ve telefon üzerinden hizmet veren, engelli, yaşlı ve bakıma muhtaç vatandaşın imzasına veya beyanına ihtiyaç olması halinde, gezici ekipleriyle bu yurttaşların ayağına hizmet götürün anlayışa geçilecektir.

Katılımcı demokrasini en önemli kurumları olan yerel yönetimlerin tüm faaliyetleri saydamlaştırılacak, kuracağımız Kentleşme Fonu’yla, yerel yönetimlerin aldıkları kararlarla yaratılan kentsel rantların tüm halkımıza ait olması sağlanacaktır.

3.3. Sade ve Öngörülebilir Hukuk Sistemi

Kamu yönetiminin en önemli sorunlarından birisi düzenleyici mevzuatın ve uygulamaların karışık ve anlaşılmaz olmasıdır. Bu karışık ve anlaşılmaz durum kamu yöneticilerine sınırsız ve kontrol edilemez yetkiler tanımakta ve aynı koşullar altında farklı işlemler uygulanmasına yol açmaktadır. Bu sorunu ortadan kaldırmak amacıyla düzenleyici mevzuatı sadeleştirilecek ve her pozisyondaki kamu görevlisinin yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlenecektir. Öngörülebilirliği ortadan kaldırarak yatırım ortamını bozan kamu politikalarında ani ve sık değişikliklere izin verilmeyecek ve yatırımcıların orta ve uzun vadeli plan yapmalarına imkan sağlanacaktır.

3.4. Adil, Tarafsız ve Tutarlı Kamu Görevlileri

Kamu görevlilerinin hizmet verdiği vatandaşların etnik, dini, kültürel, sosyal ve ekonomik farklılıklarına karşı kör olması sağlanacaktır. Tarafsızlık içi boş bir öğüt olmaktan çıkarılacak, aksi davranışları suç sayan yasal düzenlemeler yapılacak ve uygulamalar yakından takip edilecektir. Kamu personelinin seçiminde ve yükseltilmesinde dil, din, mezhep, etnik köken ve cinsiyet ayrımcılığı yapılmayacaktır.

3.5. Kamu İhalelerinde Tam Rekabet

Ülke ekonomisinde en büyük alıcı ve satıcı konumunda olan kamu kurumlarının ayrımcı ve kayırmacı davranışları rekabeti bozarak haksız zenginleşmeye sebep olmakta, ayrıca bu durum fiyat/kalite ilişkisinin kopmasına yol açmaktadır. Bu nedenle kamu alım ve satımlarında tüm şirketlere eşit davranılacak, hiçbir kişi veya kuruma ayrıcalık tanınmayacaktır.

Yolsuzluğa zemin hazırlamak üzere kamu ihale kanunu kapsamı dışına çıkarılan tüm kamu kurum ve kuruluşları tekrar ihale kanunu kapsamına alınacaktır.

Yolsuzlukların kaynağı haline gelen doğrudan temin ve davetiye usulü gibi rekabete kapalı istisnai alım yöntemlerinin amacına uygun kullanılması sağlanacaktır. Gerçekten ivedi olan durumlar ve kamunun küçük alımları dışında tüm kamu alımları herkesin katılabileceği açık ihale yöntemiyle yapılacaktır. Kamu alımlarında elektronik ihale sistemi derhal uygulamaya başlanacaktır.

Bu sayede kamu ihalelerinde etkinlik ve verimliliği sağlayarak, yolsuzlukları ortadan kaldırarak ve şirket kayırmacılığına son vererek kamu harcamalarında her yıl en az %10 (yaklaşık 25 milyar TL) tasarruf sağlanacaktır.

3.6. Yol Haritası - AB Müktesebatı

Ülkemiz kamu yönetiminde var olan sorunların benzerleri diğer ülkeler için de geçerlidir. Bu sorunların çözümü amacıyla bütün ülkeler bir araya gelerek belirli sorunlara ortak çözümler geliştirmekte olup, bu çözüm ve öneriler setine uluslararası standartlar adı verilmektedir. Bu standartların en kapsamlısı AB müktesebatıyla somutlaşmıştır. Bütün çağdaş devletlerin katkısıyla oluşturulan bu standartlar ülkemiz kamu yönetiminde yol haritası olarak kabul edilecektir.

**Benim için yandaş yok,
sadece ve sadece vatandaş var.
Ve istisnasız her vatandaş
bu ülkenin zenginliğinden
hak ettiği payı almalı.**

**Her vatandaş rahat bir nefes almalı.
İşte ben buna inanırım.**

CHP varsa, herkes için var.

Kemal KILIÇDAROĞLU
Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı

Herkes için

CHP

